

Magdalena Stefańska (UAM)

Tytuł: Postkolonialna melancholia a tęsknota za wsią utraconą

Abstrakt

Dariusz Skórczewski definiuje „postkolonialną melancholię” jako „kolektywną „chorobę duszy” tych populacji, które w następstwie skolonizowania postrzegają siebie jako bezsilne, słabe, zacofane czy wręcz pozbawione wartości”¹. Badacz używa terminu w odniesieniu do polskiego dyskursu kresoznawczego, wskazując, że „Kresy” to symbol nieodwracalnej straty, jedna z traum polskiego społeczeństwa, trwale wpisany w tożsamość narodową „brak”.

Referat „Postkolonialna melancholia a tęsknota za utraconą wsią” stanowi próbę odczytania wybranych tekstów literackich wpisywanych w tzw. zwrot plebejski (określenie zaproponowane przez Pawła Wiktora Rysia) w podobnej optyce. Postkolonialna melancholia jest terminem, który dobrze określa sposoby reprezentacji wsi w opowieściach polskiej literatury ostatnich lat. Romantyczna tęsknota za wiejskim, utraconym rajem, silna tendencja do mityzacji i nostalgia – to składniki narracji przyjmowanych przez autorów literatury wpisującej się w „zwrot plebejski”. Brak, widmowość i utrata stanowią podstawę opowieści o wsi w prozie przestrzeni wiejskich ostatniej dekady. Śmierć kultury wiejskiej, jak wskazywał Przemysław Czapliński², przeżywana jest w tych zapisach powtórnie. Melancholia w tym przypadku wiąże się ze zjawiskiem wewnętrznej kolonizacji, nieobecnością historii chłopskiej w społecznym imaginarium, uporczywym brakiem i żałobą po utraconej kulturze wiejskiej.

„Skoruń” Macieja Płazy, „Podkrzywdzie” Andrzeja Muszyńskiego, „Pióropusz” Mariana Pilota to tylko niektóre z opowieści podejmujących dialog z melancholią i żałobą po polskiej wsi. W referacie postaram się zaproponować możliwe odczytania wybranych pozycji w perspektywie postkolonialnej melancholii i zwrócić uwagę na różnorodne strategie narracyjne proponowane przez autorów w odpowiedzi na ów uporczywy brak.

Słowa kluczowe

postkolonializm, melancholia, zwrot, plebejskość, chłopskość, wieś, nostalgia, tęsknota.

Nota o autorce (w tym: stopień naukowy, afiliacja, dane kontaktowe)

Studentka studiów magisterskich na kierunkach filologia polska oraz literatura powszechna na Wydziale Filologii Polskiej i Klasycznej UAM. Absolwentka studiów licencjackich.

Dane kontaktowe:

---

¹ Skórczewski D., Melancholia dyskursu kresoznawczego, „Porównania” 2012, nr 11, s.126.

² Czapliński P., Śmierć, śmierć, inne życie. Wieś w literaturze polskiej przełomu XX i XXI wieku, „Teksty Drugie” 2017, nr 6.

Magdalena Stefańska

Adres e-mail: stefanska2207@gmail.com